

Брюксел, 14.10.2020 г.
COM(2020) 662 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Вълна на саниране за Европа — екологизиране на нашите сгради, създаване на
работни места, подобряване на качеството на живот**

{SWD(2020) 550 final}

1. СТИМУЛИРАНЕ НА САНИРАНЕТО НА СГРАДИ С ЦЕЛ ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОСТИГАНЕ НА НЕУТРАЛНОСТ ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА

Сградният фонд на Европа е едновременно уникален и разнороден като израз на културното многообразие и историята на нашия континент. Не е изненадващ обаче и фактът, че той също така е стар и се променя с доста бавни темпове. Над 220 милиона сградни единици, които представляват 85 % от сградния фонд на ЕС, са построени преди 2001 г. От съществуващите днес сгради 85 %—95 % все още ще съществуват през 2050 г.

Повечето от тези съществуващи сгради не са енергийно ефективни¹. При много от тях се разчита на изкопаеми горива за отопление и охлаждане и се използват стари технологии и неикономични уреди. Енергийната бедност продължава да бъде голямо предизвикателство за милиони граждани на Европа. На сградите като цяло се дължат около 40 % от общото потребление на енергия в ЕС и 36 % от емисиите на парникови газове вследствие на това потребление².

Кризата, породена от COVID-19, изведе на преден план нашите сгради, значението им за живота ни и слабите им места. По време на пандемията домът заема централно място в ежедневието на милиони европейци: офис за тези, които работят от разстояние, детска градина или класна стая за децата и учениците, а за много хора — център за пазаруване онлайн или изтегляне на съдържание с цел забавление. Училищата трябваше да се адаптират към дистанционното обучение. Болничната инфраструктура бе подложена на силен натиск. Частните предприятия трябваше да се приспособят към социалното дистанциране. Някои от последиците от пандемията може да продължат да съществуват в дългосрочен план, което създава нови изисквания по отношение на сградите ни и техния профил на потребление на енергия и ресурси, а това увеличава още повече необходимостта от тяхното основно и широкомащабно саниране.

Тъй като Европа се стреми да преодолее кризата, породена от COVID-19, санирането предлага уникална възможност за преосмисляне, препроектиране и модернизирание на

---

¹ След 70-те години в Европа започнаха да се появяват строителни правилници със специална нормативна уредба по отношение на топлинната изолация на външните ограждащи елементи на сградата. Това означава, че голяма част от днешния сграден фонд на ЕС е изграден без никакво изискване по отношение на енергийните характеристики: една трета (35 %) от сградния фонд на ЕС е на възраст над 50 години, като над 40 % от сградите са построени преди 1960 г. Почти 75 % от сградния фонд е енергийно неефективен по отношение на настоящите строителни стандарти. Източник: Доклад на Съвместния изследователски център, озаглавен „Achieving the cost-effective energy transformation of Europe’s buildings“ (Постигане на икономически ефективна енергийна трансформация на сградите в Европа).

² Тези стойности се отнасят до използването и експлоатацията на сградите, като включват непреките емисии в секторите на електроенергията и отоплението, а не до пълния им жизнен цикъл. Според оценките инкорпорираните въглеродни емисии в строителството възлизат на около 10 % от общите годишни емисии на парникови газове в световен мащаб, вж. Международна комисия по ресурсите, Resource Efficiency and Climate Change (Ресурсна ефективност и изменение на климата), 2020 г., и доклада на Програмата на Обединените нации за околната среда, озаглавен „Разликите по отношение на емисиите за 2019 г.“.

сградите ни, така че те да станат пригодни за едно по-екологосъобразно и цифрово общество и да поддържат икономическото възстановяване.

В Плана във връзка с целта в областта на климата за 2030 г.³ Комисията предложи да се намалят нетните емисии на парникови газове в ЕС с най-малко 55 % до 2030 г. в сравнение с 1990 г. Енергийната ефективност е съществен компонент за действие, като строителният сектор е една от областите, в които усилията трябва да бъдат увеличени. За да постигне целта за намаляване на емисиите с 55 %, до 2030 г. ЕС следва да намали дължащите се на сградите емисии на парникови газове с 60 %, крайното им енергопотребление с 14 % и потреблението на енергия за отопление и охлаждане с 18 %⁴. Поради това е наложително ЕС да насочи вниманието си към начините за повишаване на енергийната ефективност на нашите сгради, за намаляване на въглеродните емисии през целия им жизнен цикъл и за повишаване на устойчивостта им. Прилагането на принципите на кръговост при санирането на сградите ще намали свързаните с материалите емисии на парникови газове от сградите.

Понастоящем само 11 % от съществуващия сграден фонд в ЕС бива саниран в някаква степен всяка година. Много рядко обаче дейностите по саниране са свързани с енергийните характеристики на сградите. Среднопретегленият годишен процент на енергийно саниране е нисък — около 1 %. В ЕС основното саниране, което намалява потреблението на енергия с поне 60 %⁵, се извършва годишно само при 0,2 % от сградния фонд, а в някои региони равнищата на енергийно саниране на практика са нулеви. С този темп за намаляването на въглеродните емисии от строителния сектор до нулеви нетни емисии ще са необходими няколко века. Време е да се действа.

Залогът е не само намаляването на сметките за енергия и намаляването на емисиите. Санирането може да предложи редица възможности и да генерира значителни социални, екологични и икономически ползи. В рамките на същата намеса сградите могат да бъдат направени по-здравословни, по-екологични, взаимосвързани в рамките на квартала, по-достъпни, устойчиви на крайно неблагоприятни природни явления и оборудвани със зарядни точки за електромобилност и велосипедни паркинги. Интелигентните сгради могат да предоставят съобразени с изискванията за неприкосновеност на личния живот данни от основно значение за градското планиране и услуги. Основното саниране може да намали натиска върху строителството „на зелено“, като спомогне за опазването на природата, биологичното разнообразие и плодородната земеделска земя.

Инвестирането в сградите може да предостави и така необходимия стимул в екосистемата на сградостроителството и икономиката като цяло. Дейностите по саниране са трудоемки, създават работни места и инвестиции, които често са свързани

---

³ Съобщение „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г.“, COM(2020) 562 final.

⁴ В сравнение с равнищата от 2015 г., вж. SWD(2020) 176 final.

⁵ Вж. Препоръка (ЕС) 2019/786 на Комисията от 2019 г. относно санирането на сгради.

с местните вериги за доставки, могат да породят търсене на оборудване с висока енергийна и ресурсна ефективност и придават стойност на имотите в дългосрочен план. **До 2030 г. чрез вълна на саниране в строителния сектор на ЕС биха могли да бъдат създадени 160 000 допълнителни екологосъобразни работни места**⁶. Това може да бъде много ценно за сектор, в който над 90 % от операторите са МСП, тежко засегнати от икономическото въздействие на породената от COVID-19 криза. В сравнение с 2019 г. дейността в строителството е спаднала с 15,7 %, а инвестициите в енергийна ефективност са намалели с 12 % през 2020 г. Дори и да се очаква възстановяване, вероятно ще е налице трайно въздействие върху сектора.

Днес Европа има уникалната възможност да превърне санирането в **дейност, която е от полза както за възстановяването, така и за постигането на неутралност по отношение на климата**. Инструментът на ЕС за възстановяване **NextGenerationEU**, заедно с **многогодишната финансова рамка на ЕС**, ще осигурят наличието на **безпрецедентен обем от ресурси**, които могат да се използват и за придаване на тласък на санирането с цел възстановяване, постигане на устойчивост и по-голямо социално приобщаване. Решаването на въпроса с енергийната ефективност, заедно с този за достъпността, прави сградите по-лесно използвани и устойчиви в контекста на застаряващото население⁷.

Въз основа на това в настоящото съобщение се представя **стратегия** за полагане на началото на **вълна на саниране за Европа**, като се отстраняват дългогодишните пречки пред енергийно и ресурсно ефективното саниране, подкрепя се извършването на нови инвестиции в рамките на продължителен период, като се започне от обществени сгради и сгради с по-малка енергийна ефективност, стимулира се цифровизацията и се създават възможности за заетост и растеж по цялата верига на доставки във връзка със санирането.

Целта е до **2030 г. годишният процент на енергийно саниране на жилищни и нежилищни сгради най-малко да се удвои и да се стимулира основното енергийно саниране**. Мобилизирането на силите на всички равнища за постигането на тези цели ще позволи до **2030 г. да бъдат санирани 35 милиона сградни единици**. Увеличеният процент и степен на саниране ще трябва да се поддържат и след 2030 г., за да се постигне неутралност по отношение на климата в ЕС до 2050 г.

2. Основни принципи при санирането на сгради до 2030 г. и 2050 г.

ЕС трябва да приеме всеобхватна и интегрирана стратегия, включваща широк кръг от сектори и участници, въз основа на следните основни принципи:

---

⁶ „Заетост и социално развитие в Европа“, Годишен преглед за 2019 г., Европейска комисия.

⁷ Премахването на пречките пред достъпността е задължение на ЕС и на всички държави членки като страни по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

- „Енергийната ефективност на първо място“⁸ като хоризонтален ръководен принцип на европейското управление в областта на климата и енергетиката и извън нея, както е посочено в Европейския зелен пакт⁹ и в стратегията на ЕС за интеграция на енергийната система¹⁰, за да се гарантира, че произвеждаме само енергията, от която наистина се нуждаем;
- *Достъпност*: осигуряване на широк достъп до енергийно ефективни и устойчиви сгради, по-специално за домакинствата със средни и по-ниски доходи и хората и районите в уязвимо положение;
- *Декарбонизиране и интегриране на възобновяемите енергийни източници*¹¹: санирането на сгради следва да ускори интегрирането на възобновяемите енергийни източници и по-специално на енергията от местни източници, и да насърчи по-широкото използване на отпадната топлина. При него следва да бъдат интегрирани енергийните системи на местно и регионално равнище, които спомагат за декарбонизирането на транспорта, както и системите за отопление и охлаждане;
- *Концепция за жизнения цикъл и кръговост*: за да се сведе до минимум отпечатъкът на сградите, се изисква ефективно използване на ресурсите и прилагане на принципа на кръговостта в съчетание с превръщането на части от строителния сектор в поглътител на въглерод, например чрез насърчаване на екологосъобразната инфраструктура и използването на органични строителни материали, които могат да съхраняват въглерод, като например дървесина, добита от устойчиви източници;
- *Високи здравни и екологични стандарти*: осигуряване на високо качество на въздуха, добро управление на водите, предотвратяване на бедствия и защита от свързани с климата опасности¹², отстраняване на вредни вещества като азбест и радон и защита от такива вредни вещества, осигуряване на противопожарна и сеизмична безопасност. Освен това следва да се гарантира достъпност, за да може да бъде осигурен равен достъп на населението на Европа, включително на хората с увреждания и възрастните хора.

⁸ Вж. член 2, точка 18 от Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз: „...енергийната ефективност на първо място“ означава отчитане във възможно най-голяма степен в енергийното планиране и в решенията в областта на политиките и инвестициите на алтернативни разходоэффективни мерки за енергийна ефективност, насочени към повишаване на ефикасността на търсенето на енергия и доставките на енергия по-специално чрез разходоэффективни икономии при крайното потребление на енергия, инициативи за оптимизация на енергийното потребление и по-ефективното преобразуване, пренос и разпределение на енергията, при същевременно постигане на целите на тези решения“.

⁹ „Европейският зелен пакт“, COM(2019) 640 final.

¹⁰ Гласък за неутралната по отношение на климата икономика: Стратегия на ЕС за интеграция на енергийната система, COM(2020) 299 final.

¹¹ Става дума за енергията от възобновяеми източници, произведена на място или в близост.

¹² Устойчиви на изменението на климата сгради са сградите, които се санират, така че да бъдат устойчиви на остри и хронични свързани с климата опасности, свързани с температурите, вятъра, водите и с компактни маси, в зависимост от случая. Пълен списък на тези опасности е включен в таблица 1 от приложение I към Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1208 на Комисията.

- *Едновременно справяне с предизвикателствата на двойния екологичен и цифров преход*: интелигентните сгради могат да предоставят възможност за ефективно производство и използване на възобновяеми енергийни източници на равнището на самата сграда, район или град. В съчетание с интелигентни енергоразпределителни системи те ще позволят строителството на високоефективни сгради с нулеви емисии.
- *Зачитане на естетиката и архитектурното качество*¹³: при санирането трябва да се спазват принципите на проектиране, на съблюдаване на занаятчийските умения и на наследството, както и на опазване на общественото пространство.

3. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПО-БЪРЗО И ОСНОВНО САНИРАНЕ ЗА СГРАДИ С ПОДОБРО КАЧЕСТВО

ЕС създаде регулаторна рамка и набор от инструменти за финансиране с цел насърчаване на енергийната ефективност, санирането на сгради и използването на възобновяеми енергийни източници на равнището на отделните сгради, кварталите и районите. С пакета „Чиста енергия за всички европейци“ от 2018 г. и 2019 г. тя бе актуализирана, като се създаде солидна основа за интегриране на енергийния пазар, използване на възобновяеми енергийни източници и насърчаване на енергийната ефективност, като е необходимо нейните разпоредби да бъдат приложени изцяло от всички държави членки и заинтересованите страни като приоритет от първостепенна важност.

Тази рамка доведе до значителен напредък по отношение на енергийните характеристики на сградите: днес новите сгради потребяват половината от енергията в сравнение с подобни нови сгради преди 20 години. Благодарение на схемите за задължения за енергийна ефективност все по-голям брой енергийни дружества гарантират, че техните клиенти пестят енергия, като предлагат търговски пакети, насочени във все по-голяма степен към санирането на сгради и модернизирани системи. Европа осъществява около 40 % от световните инвестиции за подобряване на енергийната ефективност на сградите (между 85 и 90 милиарда евро годишно), като строителният сектор заема челно място в прилагането на принципите на жизнения цикъл¹⁴. Въпреки това равнището на саниране на съществуващите сгради продължава трайно да е ниско и незначително.

Санирането се възпрепятства от пречки в различни точки по цялата верига за създаване на стойност — от първоначалното решение за започване на саниране до финансирането

¹³ В съответствие с Декларацията от Давос „Към висококачествена застроена среда (Baukultur) в Европа“, приета от европейските министри на културата и заинтересованите страни през 2018 г., „качествената архитектура“ се определя не само от естетиката и функционалността, но и от приноса ѝ за качеството на живот на хората и за устойчивото развитие на нашите градове и селски райони.

¹⁴ Действията в рамките на кръговата икономика могат да доведат до намаляване с до 60 % на свързаните с материалите емисии на парникови газове, отделяни през жизнения цикъл на сградите. <https://www.eea.europa.eu/highlights/greater-circularity-in-the-buildings>.

и приключването на проекта. Например когато се обмисля извършването на саниране, ползите от икономии на енергия могат да бъдат несигурни или недобре обяснени и разбрани, особено от страна на крайните потребители. При тях може да е трудно измерването и остойностяването¹⁵. Санирането може също така да бъде скъпо, трудно за организиране и да изисква продължително време за извършването му. Мобилизирането на финансиране може да бъде трудна задача, особено на местно и регионално равнище. Публичните средства често са оскъдни и трудно могат да бъдат съчетани поради пречки от регулаторен характер и липсата на капацитет на публичните администрации.

За да се придаде тласък на широкомащабното и устойчиво разгръщане на санирането в цяла Европа, е необходимо да се премахнат основните пречки във всяка точка от веригата на доставки.

Въз основа на извършени от нея анализ и обществена консултация¹⁶ Комисията определи следните области на интервенция и водещи действия, които са от решаващо значение, за да се даде възможност за радикална промяна в степента и мащаба на санирането:

- 1) **Повишаване на информираността, на правната сигурност и на стимулите за публичните и частните собственици и наематели¹⁷ във връзка с предприемането на саниране.** През 2021 г. Комисията ще преразгледа Директивата относно енергийната ефективност и Директивата относно енергийните характеристики на сградите¹⁸. Тя ще предложи въвеждането на по-строго задължение за притежаване на **сертификати за енергийните характеристики** заедно с поэтапно въвеждане на задължителни **минимални стандарти за енергийните характеристики** за съществуващите сгради. Тя също така ще предложи да бъде **разширен обхватът на изискванията за санирането на сгради, като те обхвалят всички равнища на публичната администрация.** В оценките на въздействието, придружаващи тези законодателни преразглеждания, ще бъдат разгледани различни варианти по отношение на равнището, обхвата и графика на посочените изисквания.

---

¹⁵ Вж. доклада на Съвместния изследователски център, озаглавен „Untapping multiple benefits: hidden values in environmental and building policies“ (Осигуряване на многобройни ползи: скритата стойност на политиките в областта на околната среда и сградния фонд).

¹⁶ Обобщеният доклад от процеса на консултации със заинтересованите страни може да бъде намерен на портала „Споделете мнението си“ ([ТУК](#)) и на специалната уебстраница, посветена на вълната на саниране ([ТУК](#)).

¹⁷ Що се отнася до жилищните сгради, голяма част от участниците в откритата обществена консултация относно вълната на саниране смятат недостатъчното разбиране по отношение на потреблението и икономии на енергия като много значителна/значителна пречка в сравнение с всяка друга пречка. Сред основните пречки пред санирането на сградите са различните интереси на собствениците и обитателите на жилищата, разногласията между няколко собственици и трудностите при планирането на дейностите по саниране.

¹⁸ Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност (ДЕЕ), изменена с Директива 2018/2002; Директива (ЕС) 2010/31 относно енергийните характеристики на сградите (ДЕХС), изменена с Директива 2018/844.

- 2) **Осигуряване на адекватно и целенасочено финансиране.** В Годишната стратегия за устойчив растеж за 2021 г.¹⁹ и в Насоките относно плановете за устойчивост и възстановяване²⁰ санирането на сгради бе набелязано като приоритет за националните планове за възстановяване в рамките на европейската **водеща инициатива „Renovate“**. Освен възстановяването, в настоящото съобщение се предлага да се увеличат обемът и въздействието на **финансирането от страна на ЕС**, като се предоставят повече безвъзмездни средства, техническа помощ, подкрепа за разработването на проекти и заеми, и се даде възможност за тяхното съчетаване, когато това не е било възможно в миналото. Комисията ще насърчава възникването на истински пазар за енергийни услуги и ще подобри достъпа до привлекателно **частно финансиране**²¹ чрез обновената стратегия за устойчиво финансиране. На нуждаещите се следва да се предоставя подкрепа за достъп до основни енергийни услуги²².
- 3) **Увеличаване на капацитета** за подготвяне и изпълнение на проекти. Комисията ще увеличи **техническата помощ** и ще я доближи до регионалните и местните участници, по-специално чрез укрепване на Европейската програма за подпомагане в областта на енергетиката на местно равнище (ELENA) и използване на компонента за техническа помощ в рамките на фонда за устойчивост и възстановяване.
- 4) **Насърчаване на цялостни и интегрирани интервенции за саниране** за интелигентни сгради, на интегрирането на енергията от възобновяеми източници и на създаването на условия за измерване на действителното потребление на енергия. **С новия показател за подготвеност за интелигентно управление**²³ се насърчава съобразеното с цифровите технологии саниране. В рамките на провежданото понастоящем преразглеждане на Регламента за строителните продукти Комисията ще обмисли как с критериите за устойчивост би могло да се подпомогне използването на по-устойчиви строителни продукти при строителните дейности и да се насърчи внедряването на най-новите технологии.

---

¹⁹ COM(2020) 575 final.

²⁰ Публикувани на 17 септември 2020 г.

²¹ Ограничените или липсващи ресурси за финансиране на санирането на сгради представляват най-значителната пречка пред санирането на сгради, като тя се определя като много значителна/значителна от преобладаващото мнозинство от 92 % от респондентите в откритата обществена консултация относно вълната на саниране.

²² Вж. Европейски стълб на социалните права, принцип 20:

https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_bg.

²³ Делегиран регламент C(2020) 6930 на Комисията за допълване на Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез създаването на незадължителна обща схема на Европейския съюз за оценяване на подготвеността на сградите за интелигентно управление и Регламент за изпълнение C(2020) 6929 на Комисията за подробно посочване на техническите условия за ефективното прилагане на незадължителна обща схема на Съюза за оценяване на подготвеността на сградите за интелигентно управление.

- 5) **Приспособяване на екосистемата на сградостроителството с цел осигуряване на устойчиво саниране** въз основа на кръгови решения, използване и повторно използване на устойчиви материали и **интегриране на природосъобразни решения**. Комисията предлага да се насърчи разработването на стандартизирани устойчиви промишлени решения и повторната употреба на отпадъчните материали. Тя ще разработи пътна карта до 2050 г. за **намаляване на въглеродните емисии през целия жизнен цикъл** на сградите, включително чрез използването на продукти на биологична основа, и ще преразгледа целите за оползотворяване на материалите. С цел повишаване на **равнището на експертните знания и на уменията на работниците в сектора на санирането** Комисията ще работи с държавите членки чрез **Програмата за умения** и предстоящия **Пакт за уменията**, както и чрез фондовете в областта на политиката на сближаване и Фонда за справедлив преход за финансиране на инициативи за обучение и преквалификация в тясно сътрудничество със социалните партньори.
- 6) Използване на санирането като **мярка за справяне с енергийната бедност** и достъп до здравословно жилищно настаняване за всички домакинства, включително за хората с увреждания и за възрастните хора. Комисията представя препоръка относно **енергийната бедност**. Комисията ще стартира **инициатива за жилища на достъпни цени, която ще се отнася до 100 водещи проекта**, и ще проучи дали и как ресурсите от бюджета на ЕС, заедно с приходите от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС), биха могли да се използват за финансиране на националните схеми за енергийна ефективност и икономии, насочени към хората с по-ниски доходи.
- 7) Насърчаване на **декарбонизирането на системите за отопление и охлаждане**, на които се падат 80 % от потреблението на енергия в жилищните сгради, чрез преразглеждане през 2021 г. на Директивата за енергията от възобновяеми източници, на Директивата за енергийната ефективност и на СТЕ на ЕС, прилагане и по-нататъшно разработване на мерки за екопроектиране и етикетирание, както и подкрепа за основаните на районите подходи.

Тези водещи действия и няколко съпътстващи политики, регулаторни мерки и мерки за финансиране са описани по-подробно в следващите раздели.

3.1. ПОВИШАВАНЕ НА ИНФОРМИРАНОСТТА, НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ И НА СТИМУЛИТЕ ЗА САНИРАНЕ

Отправната точка на устойчивото саниране винаги е индивидуално решение, с което се претеглят очакваните ползи и разходи. Днес обаче недостатъчната информация за настоящия профил на сградите по отношение на потребяваната енергия и ресурси и за потенциалните ползи от санирането, липсата на доверие в действителните икономии на

енергия и разделянето на стимулите между собствениците и наемателите са сред най-големите пречки пред вземането на такова решение.

Някои държави членки решиха да се справят с този проблем чрез въвеждане на минимални равнища на ефективност в рамките на определен краен срок за привеждане в съответствие или в определени моменти от жизнения цикъл на съответната сграда²⁴. Тези изисквания осигуряват опорна точка за очакванията на инвеститорите и бизнеса и функционират най-добре в съчетание с надеждни сертификати за енергийните характеристики и финансиране. Предимствата на това регулаторно изискване включват очертаване на ясни насоки за вземане на решения в сгради с множество собственици, отразяване на енергийните характеристики в стойността на дадена сграда и преодоляване на ниската обща осведоменост за ползите от санирането.

Въз основа на тези добри практики Комисията ще предложи **задължителни минимални стандарти за енергийните характеристики** като част от преразглеждането на Директивата относно енергийните характеристики на сградите (ДЕХС) до края на 2021 г., след извършване на оценка на въздействието, при която ще бъдат разгледани обхватът, графикът и постепенното прилагане във времето на тези изисквания, включително необходимостта от съпътстващи политики за подкрепа. Тези мерки ще улеснят свързването на специфични национални, регионални и местни стимули и ще спомогнат за постигането на съответствие с тези минимални стандарти.

Комисията счита, че **сертификатите за енергийните характеристики (СЕХ)** и тяхната наличност в достъпни бази данни подобряват прозрачността на характеристиките на сградния фонд. На равнището на отделните сгради СЕХ предоставят информация за енергийните характеристики, дела на възобновяемите енергийни източници и разходите за енергия. На равнището на районите, на регионално и национално равнище или на равнището на Съюза те са от решаващо значение за определяне на сградите с най-лоши характеристики, които спешно се нуждаят от саниране. Те могат да се използват за оценка на подобренията по отношение на инвестициите преди и след извършване на строителните дейности и да спомогат за осъществяване на връзка между финансирането и качествено саниране.

В ДЕХС вече са установени изисквания по отношение на СЕХ в случай на строителство, смяна на ползвателите и за сгради, заемани от публични органи и често посещавани от обществеността с площ над 250 m². Обхватът на СЕХ обаче все още е ограничен, като в някои държави членки по-малко от 10 % от сградния фонд разполага

---

²⁴ В контекста на своите дългосрочни стратегии за саниране Франция прие прогресивен набор от мерки за тази цел, като се започне със забрана за увеличаване на наема в случай на сгради с лоши енергийни характеристики (т.нар. „*passoie énergétique*“ (сгради с прекалено голям разход на енергия), без да са посочени съответните характеристики), считано от 2021 г., забрана за даването им под наем, считано от 2023 г., и задължение за саниране на всички сгради с най-лоши характеристики, считано от 2028 г. В Нидерландия всички офис сгради ще трябва да бъдат със сертификат за енергийните характеристики клас В до 2023 г. и със сертификат за енергийните характеристики клас А до 2030 г. Белгийският регион Фландрия обмисля също така предложения за политики за въвеждане на минимално равнище на сертификатите за енергийните характеристики за нежилищни сгради от 2030 г. и на минимално равнище на сертификатите за енергийните характеристики за наемането на жилища.

с тях. Тяхното качество и справедливо ценообразуване остават проблем, който подкопава доверието в този инструмент. Много малка част от СЕХ се основават на физически енергийни обследвания, като в тях не се отразява взаимосвързаността и подготвеността на сградите за интелигентно управление. Като се има предвид, че се предлагат все повече решения за измерване и управление на енергийните характеристики по време на използването на сградите, Комисията ще предложи да се **актуализира рамката за СЕХ**, като се вземат предвид нововъзникващите технологии за измерване на енергийните характеристики. Това ще включва разглеждане на възможността за въвеждане на **единен машинночетим формат на данните на ЕС**²⁵ по отношение на сертификатите и на по-строги разпоредби относно **разполагаемостта и достъпността на базите данни и на федерирани цифрови хранилища за СЕХ**.

Комисията ще проучи също така необходимостта от разширяване на **изискванията относно енергийните обследвания**²⁶, така че те да обхванат по-големи и по-комплексни нежилищни сгради като болници, училища или офиси, за да се увеличи максимално и допълняемостта със СЕХ.

Съществуващите законодателни изисквания за закупуване и саниране на съществуващи обществени сгради понастоящем обхващат само обществените сгради, притежавани и ползвани от централните правителства, които представляват около 4,5 % от всички обществени сгради. Като част от преразглеждането на ДЕЕ Комисията ще проучи необходимостта от **разширяване на изискванията за саниране, така че те да обхванат сградите на всички равнища на публичната администрация**, включително и тези на Комисията, и от увеличаване на годишния процент на саниране.

Основното саниране не винаги може да бъде извършено в рамките на една операция. Поради това е важно да се създадат по-добри условия за поетапно саниране. Комисията ще въведе **цифрови регистри на сградите**²⁷, в които ще бъдат записвани **всички свързани със сградата данни**, предоставени от предстоящите за въвеждане **паспорти за саниране на сградите**²⁸, **показатели за подготвеност за интелигентно управление, рамката „Level(s)“**²⁹ и СЕХ, за да се осигури съвместимостта и интегрирането на данните в рамките на цялата процедура по саниране.

---

²⁵ Липсата на общ формат на данните се изразява в наличието на сертификати под формата на файлове PDF, като по този начин се възпрепятства лесният достъп, използване и анализ на съответните данни.

²⁶ До юни 2021 г. като част от преразглеждането на ДЕЕ. Понастоящем енергийните обследвания са задължителни за големите предприятия и държавите членки трябва да създадат програми, с които да насърчават МСП да ги извършват, но изпълняването на препоръките от обследванията не е задължително.

²⁷ Цифровите регистри на сградите ще служат като хранилища за данни за отделните сгради и ще улесняват обмена на информация в рамките на строителния сектор, както и между собствениците и наемателите на сгради, финансовите институции и публичните органи.

²⁸ Както е предвидено в ДЕХС, паспортите за саниране на сградите ще предоставят ясна пътна карта за поетапно саниране през целия жизнен цикъл на сградата, като помагат на собствениците и инвеститорите да планират най-добрия график и обхват на интервенциите.

²⁹ Създадената неотдавна рамка на Комисията „Level(s)“ обхваща потреблението на енергия, материали и вода, качеството и стойността на сградите, здравето, комфорта, устойчивостта на изменението на климата и разходите през жизнения цикъл: <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>.

Комисията ще проучи съвместно с държавите членки, заинтересованите страни, участниците на пазара и доставчиците на данни възможността **Европейската обсерватория на сградния фонд**³⁰ да се превърне в централно европейско хранилище за надеждни данни относно сградния фонд и неговите енергийни характеристики и да подкрепя изготвянето на стимули в тази област.

3.2. ЗАСИЛЕНО, ДОСТЪПНО И ПО-ЦЕЛЕНАСОЧЕНО ФИНАНСИРАНЕ

Санирането на сгради е един от секторите, които изпитват най-голям недостиг на инвестиции в ЕС. Комисията счита, че за да се постигне предложената цел в областта на климата за намаление с 55 % на емисиите до 2030 г., са необходими допълнителни инвестиции в размер на около 275 милиарда евро годишно³¹.

В сектора на жилищното строителство често се споменава като пречка липсата на прости, привлекателни и леснодостъпни обществени стимули за саниране, както и липсата на основни финансови продукти. Дори когато финансирането по принцип е налично, недостигът на информация и ниската осведоменост за съществуващото финансиране, тромавите процедури или регулаторните ограничения за достъп до публично финансиране ограничават неговото използване. В нежилищния сектор две от най-значимите пречки са липсата на финансиране за сградите, които са публична собственост, и липсата на подходящи финансови стимули за търговските сгради.

За да се преодолеят тези пречки, е необходимо да се действа на различни фронтове, за да се насърчи по-доброто използване на средствата, предоставяни от ЕС и от държавите членки, и да се мобилизира по-голям дял от частните средства. Средствата, предоставяни от ЕС и от държавите членки, могат да бъдат по-ефективно насочвани и по-добре предоставяни на крайните потребители, като се улесни съчетаването на различни източници на финансиране, като интензитетът на подкрепата стане пропорционален на резултатите и се засили техническата помощ или помощта за разработване на проекти и като се насърчават полезните взаимодействия с пазарните механизми.

Финансиране от ЕС с цел привличане на инвестиции за саниране

Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. и инструментът за възстановяване NextGenerationEU предоставят безпрецедентна възможност за даване на ход на вълната на саниране. Никога досега не са съществували такива възможности за инвестиции за този изключително важен сектор.

---

³⁰ Вж. https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en.

³¹ Вж. „Набелязване на изискванията на Европа за възстановяването“, SWD(2020) 98 final, и „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г. Инвестиране в неутрално по отношение на климата бъдеще в полза на нашите граждани“, SWD(2020) 176 final.

Механизъмът за възстановяване и устойчивост, по отношение на който понастоящем се водят преговори, като Европейският съвет постигна съгласие да му предостави **672,5 милиарда евро** (37 % от тази сума ще бъдат насочени към разходи, свързани с климата), може да подкрепя инвестициите в саниране и свързаните с енергийната ефективност реформи в държавите членки. В годишната стратегия за устойчив растеж за 2021 г. Комисията предложи **европейските водещи инициативи „Renovate“ и „Power Up“** да могат да са обект на координирана интервенция от страна на всички държави членки въз основа на проекти, включени в техните национални планове за възстановяване и устойчивост³².

За да подкрепя изпълнението на тези водещи инициативи, Комисията ще допълни насоките за държавите членки относно изготвянето на планове за възстановяване и устойчивост³³ с конкретни насоки за всяка държава членка в контекста на индивидуалната оценка на националните планове в областта на енергетиката и климата³⁴ и дългосрочните стратегии за саниране. За да даде практически насоки на държавите членки, Комисията ще предостави пример за евентуалните компоненти, които могат да бъдат включени в план за възстановяване и устойчивост във връзка със санирането на сгради и енергийната и ресурсната ефективност³⁵. И накрая, Комисията ще засили **съществуващите съгласувани действия**³⁶, за да оказва помощ на държавите членки при обмена на добри практики и да наблюдава изпълнението във времето.

В исторически план **политиката на сближаване** е основен източник на публично финансиране от страна на ЕС за преки инвестиции с цел подобряване на енергийната ефективност на сградите и тя ще запази тази роля през периода 2021—2027 г.³⁷. Тя допълва временния Механизъм за възстановяване и устойчивост и предоставя интегрирана подкрепа за санирането на сгради, включително за съобразени с конкретните условия програми за саниране на местно и регионално равнище. Като използват опита от предишни програмни периоди, държавите членки е необходимо да гарантират, че съфинансираните от тях програми за енергийна и ресурсна ефективност са добре насочени към постигането на високи енергийни характеристики, като техният мониторинг ще бъде подобрен чрез по-подробна и надеждна система от показатели.

---

³² Подкрепата по линия на други програми на ЕС, като InvestEU, Механизма за свързване на Европа, LIFE и „Хоризонт Европа“, както и от национални фондове, също може да бъде съчетавана с Механизма за възстановяване и устойчивост.

³³ COM(2020) 575 final, Годишна стратегия за устойчив растеж за 2021 г.

³⁴ За индивидуални оценки вж. SWD(2020) 900—SWD(2020) 926.

³⁵ <https://ec.europa.eu/info/departments/recovery-and-resilience-task-force>.

³⁶ Като се предвиди специална тематична насоченост към водещата инициатива „Renovate“ и се осигури участието на представители от различните заинтересовани национални министерства като част от съгласуваното действие в рамките на Директивата относно енергийните характеристики на сградите (<https://epbd-ca.eu>) в тясно сътрудничество със съгласуваните действия по Директивата за енергийната ефективност и Директивата за енергията от възобновяеми източници и във връзка с техническата работна група в рамките на управлението на Енергийния съюз.

³⁷ През периода 2014—2020 г. около 17 милиарда евро от кохезионните фондове бяха предназначени за санирането на сгради.

Държавите членки следва също така да допълнят разгръщането на съфинансираните от ЕС програми с допълнителни схеми за подпомагане, по-специално с цел мобилизиране на частно финансиране³⁸. В селските райони финансирането от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) може да се използва за повишаване на енергийната ефективност и производството на енергия от възобновяеми източници.

В програмните документи следва да се определят приоритетите за саниране, изготвени въз основа на националните планове в областта на енергетиката и климата и дългосрочните стратегии за саниране. Държавите членки, които все още не са представили дългосрочни стратегии за саниране, се приканват да го направят, тъй като те са част от необходимите условия за получаване на достъп до кохезионните фондове от 2021 г. нататък.

Въз основа на положителния опит на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) и като допълва други източници на финансиране от ЕС, **InvestEU** ще действа като единна програма за подкрепа на инвестициите на равнището на ЕС с цел предоставяне на техническа помощ и финансиране, подкрепени от гаранция от бюджета на ЕС за мобилизиране на частни инвестиции. В рамките на компонента за социални инвестиции и умения и компонента за устойчива инфраструктура на InvestEU специалните финансови продукти за енергийно саниране на сгради ще бъдат насочени към жилищния сектор, като техният акцент ще е върху социалните жилища и жилищата на достъпни цени, обществените сгради, училищата и болниците, МСП и подкрепата за дружествата за предоставяне на енергийни услуги с цел интегриране на договорите за енергоспестяване с гарантиран резултат.

Въз основа на опита, придобит с инициативите „Частно финансиране за енергийна ефективност“ и „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“, Комисията ще работи за улесняване на приемането на **съобразени с потребностите решения, които са леснодостъпни за организаторите на проекти и при които се използва единен набор от правила.** По-конкретно това означава, че дадена държава членка ще има възможност да прехвърля част от наличното финансиране в рамките на политиката на сближаване към раздел „Държави членки“ на InvestEU. Програмата InvestEU също така ще даде възможност за свързване на финансовите продукти, подкрепени от гаранцията на InvestEU, със специална техническа помощ за банките и посредниците, местните органи и крайните бенефициери. Опростените правила позволяват също така да се съчетават заеми с безвъзмездни средства, а проектите, водещи до получаването на най-добри резултати, **да се възнаграждават с предоставяне на по-висок процент безвъзмездни средства.**

В контекста на новосъздадената Европейска инициатива за саниране на сгради Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще увеличи подкрепата си за обединяване на

---

³⁸ Със средства по линия на ЕФРР Хърватия финансира санирането на 250 000 m² и на 69 обществени сгради като болници и детски градини, с очаквани годишни икономии в размер на 70 GWh.

проекти за саниране на сгради в портфейли и предоставяне на съобразена с нуждите финансова подкрепа, варираща от традиционни дългосрочни заеми до финансиране на гаранции, на собствен капитал или на вземания. За да увеличи обема и въздействието на отпусканите заеми за енергийна ефективност на сградите, ЕИБ следва да има възможност по-лесно да съчетава техническата помощ, помощта за разработване на проекти, заемите и безвъзмездните средства в рамките на единен пакет.

Комисията ще работи в сътрудничество с държавите членки, ЕИБ и участниците на пазара, за да улеснява прилагането на **правилата за съчетаване** на програми и инструменти на ЕС, на национални фондове и на частни фондове в рамките на проекти за саниране.

Като част от извършваното понастоящем преразглеждане на Общия регламент за групово освобождаване и на Насоките за помощ в областта на енергетиката и околната среда Комисията ще определи **по-прости, по-ясни и по-лесни за прилагане правила за държавната помощ за саниране на сгради**, по-специално в жилищния и социалния сектор, и ще поясни обхвата на държавната помощ за **инсталации за енергия от възобновяеми източници за собствено потребление**. Като първа стъпка Комисията преразглежда правилата за държавната помощ, за да улесни съфинансирането на гаранциите по InvestEU от държавите членки³⁹.

И на последно място, въз основа на опита, натрупан в някои национални контексти, Комисията е готова да **предоставя съвети на държавите членки, които обмислят да използват приходите от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ) и възможностите за финансиране по линия на Фонда за модернизирание на СТЕ** като източник на финансиране на програми за саниране на сгради, по-специално за домакинствата с по-ниски доходи.

ПРИВЛИЧАНЕ НА ЧАСТНИ ИНВЕСТИЦИИ И СТИМУЛИРАНЕ НА ФИНАНСИРАНЕТО ЧРЕЗ „ЗЕЛЕНИ“ ЗАЕМИ

Като се има предвид нискорисковият профил на инвестициите в енергийна ефективност⁴⁰ и перспективите по отношение на търсенето, които вълната на саниране ще породи, предлагането на частно финансиране съвместно с иновативни услуги за саниране ще бъде все по-привлекателно бизнес предложение. Някои от участниците, като дружествата за предоставяне на енергийни услуги, предприятията за комунални услуги или банките, вече използват и предоставят технически съвети. Те могат да предложат на собствениците на имоти така необходимата подкрепа както по отношение на идеите, така и на финансирането, на всички етапи от процеса на саниране. Те могат

³⁹ Целеви преглед на Общия регламент за групово освобождаване (държавна помощ): разширен обхват за националните фондове, които могат да бъдат съчетавани с някои програми на Съюза (втора консултация) https://ec.europa.eu/competition/consultations/2020_gber/consultation_document_bg.pdf.

⁴⁰ Счита се, че по-високата енергийна ефективност е свързана с по-ниски проценти на необслужване на ипотечните кредити и с увеличена стойност на съответните активи. Източник: Окончателен доклад относно анализа на съотношението между енергийна ефективност и риск, EeDaPP, https://eedapp.energyefficientmortgages.eu/wp-content/uploads/2020/08/EeDaPP_D57_27Aug20-1.pdf.

да насърчават обединяването на малки проекти, да предлагат благоприятни условия за сложни проекти с дълъг период на възвръщаемост и да обединяват различните участници, които имат отношение към вземането на решения за саниране на сгради.

На второ място, държавите членки могат да намалят възприемания риск и да увеличат пазарните стимули, като тарифи, благоприятстващи икономии на енергия, обвързани с резултатите схеми за публично подпомагане и тръжни процедури, насочени към реализирането на икономии на енергия, с цел привличане на частни посредници и доставчици на агрегирани услуги. Държавите членки следва също така да проучат иновативни решения за финансиране чрез схеми, свързани с данъчното облагане и сметките за комунални услуги, или за финансиране, свързано с недвижимото имущество, както и данъчни инструменти⁴¹, за да се създадат икономически стимули за финансиране на санирането на сгради. Съществуващите **схеми за задължения за енергийна ефективност** съгласно член 7 от Директивата за енергийната ефективност могат да се използват ефективно за всички видове сгради⁴² за ангажиране на нови посредници, като предоставящите комунални услуги, за предоставяне на технически експертен опит и съвкупни услуги за намаляване на разходите по сделките и административните разходи.

Осигуряването на участието на дружествата за предоставяне на енергийни услуги чрез **публично-частни партньорства** е възможност за привличане на инвестиции, за обединяване на малки и разпръснати инвестиции, за намаляване на първоначалните разходи и за възнаграждаване на реализирането на икономии на енергия. Обвързването на договорите за енергоспестяване с гарантиран резултат със **сключването на договори за устойчивост на климатичните изменения** от страна на застрахователите може да помогне на пазара при управление на инвестиционния риск, тъй като застрахователите имат експертен опит при оценяването и предлагането на защита срещу рискове, свързани с околната среда и климата, както и срещу други рискове.

За да спомогне за намаляване на разходите по сделките, Комисията ще насърчава **стандартизацията на договорите и финансовите инструменти** на национално и европейско равнище, като използва съществуващите форуми, за да спомага за възпроизвеждането и разпространението на най-добрите практики и новаторски подходи. Комисията ще подкрепя активно тези начини за мобилизиране на инвестиции от частния сектор чрез Групата на финансовите институции за енергийна ефективност (EEFIG) и форумите за инвестиции в устойчива енергия.

---

⁴¹ Като данъчни стимули и кредити в контекста на прякото данъчно облагане (например доходното и корпоративното данъчно облагане) и екологично данъчно облагане (данъци върху въглеродните емисии), данъчно облагане на недвижимото имущество, благоприятстващо сградите с по-добри характеристики, заделяне на данъчни приходи за саниране, данъчна амортизация, благоприятстваща инвестициите в саниране, ставки на ДДС за строителни услуги и устойчиви материали в съответствие с Директивата за ДДС (приложение III), както и регионални и местни данъци и такси. Вж. също Bertoldi, P., Economidou, M., Palermo, V., Boza-Kiss, B., Todeschi, V., „How to financing energy renewing of buildings: Review of current and emerging financing instruments in the EU“ (Как да се финансира енергийното саниране на жилищните сгради: преглед на настоящите и нововъзникващите финансови инструменти в ЕС), WIREs Energy Environ. 2020;e384. <https://doi.org/10.1002/wene.384>.

⁴² Икономии на енергия, постигнати в рамките на тези задължения, допринасят за изпълнението на задължението за икономии на енергия съгласно член 7 от ДЕЕ.

Вълната на саниране може да бъде и възможност за стимулиране на развитието на **финансирането на „зелените“ заеми и ипотечни кредити**. Въвеждането на модернизирани системи на сертификати за енергийните характеристики, които показват повишаването на ефективността, ще позволи на банките и на другите финансови институции да предлагат кредитно и ипотечно финансиране за екологизиране на портфейлите им и да обединяват сгради с цел ползването им като обезпечение за емитирането на покрити облигации. В рамките на редица пазарно ориентирани инициативи вече започват да се прилагат пилотно новаторски схеми за финансиране на заеми за енергийна ефективност и ипотечни кредити⁴³. Като следваща стъпка въглеродните емисии през целия жизнен цикъл могат да бъдат включени в тази оценка и да бъдат обвързани с финансирането на кръгови решения.

С обновената стратегия за устойчиво финансиране на ЕС Комисията проучва възможността за въвеждане на допълнителни стандарти и етикети за устойчиви финансови продукти, като например „зелени“ ипотечни кредити, „зелени“ заеми и „зелени“ облигации. Това ще спомогне да се гарантира, че кредитните продукти за енергийна и ресурсна ефективност се предлагат по-широко и са по-видими за потребителите. Преразглеждането на **Директивата за ипотечните кредити**⁴⁴ и на **Директивата за потребителските кредити**⁴⁵ предоставят възможности за адекватно вземане предвид на евентуалния по-нисък кредитен риск при устойчивите финансови продукти⁴⁶. Освен това Европейският банков орган извършва анализ дали би било оправдано прилагането на специално пруденциално третиране при банковото регулиране на свързаните с целите за устойчивост финансови продукти, като например санирането на сгради. Комисията също така обмисля мерки за **включване на екологичните, социалните и управленските рискове** в пруденциалното регулиране при извършването от нея преразглеждания на правилата относно банките (Регламента за капиталовите изисквания и Директивата за капиталовите изисквания) и застрахователите (Директива „Платежоспособност II“). ЕИБ ще обмисли също така възможността за оказване на подкрепа за нови начини за привличане на частно финансиране за обновяване на сгради, включително отваряне на нови пазари за отпускане на заеми от типа на ипотечните кредити или секюритизация, обвързани с постигане на енергийна ефективност.

И накрая, Комисията разработва **таксономията на ЕС**⁴⁷ с технически критерии за проверка на сградния сектор с цел насочване на частния капитал към устойчиви

---

⁴³ Благодарение на използването на безвъзмездни средства по линия на „Хоризонт 2020“ Европейската ипотечна федерация — Съвет за европейски покрити облигации (EMF-ECBC) разработва инициатива за ипотечни кредити за енергийна ефективност с набор от подкрепящи действия за стимулиране на частното финансиране за енергоспестяващо саниране на жилищни и търговски сгради.

⁴⁴ Директива 2014/17/ЕС.

⁴⁵ Директива 2008/48/ЕО.

⁴⁶ Вж. EaDaPP, „Final results of the correlation analysis between energy efficiency and risk“ (Окончателни резултати от анализа на съотношението между енергийна ефективност и риск), 2020 г.

⁴⁷ Чрез два делегирани акта: за смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него и относно прехода към кръгова икономика, както и за устойчивото използване и опазване на водните и морските

инвестиции в енергийно саниране, като разчита на сертификатите за енергийните характеристики и стандартите за сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия. Като част от преразглеждането на ДЕХС Комисията ще обмисли също така въвеждането на **стандарт за „основно саниране“**, за да се даде възможност за обвързване на значително по размер частно финансиране с прозрачни, измерими и действително „зелени“ инвестиции.

Всички тези инициативи могат да помогнат на клиентите да получат достъп до по-евтино финансиране и да спомогнат за насърчаване на развитието на динамично частно финансиране, допълващо публичните средства, данъчните стимули и другите форми на публична финансова подкрепа.

3.3. ПОВИШАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА И НА ТЕХНИЧЕСКАТА ПОМОЩ

За физическите лица или малките местни органи подготвянето на добър проект за саниране, съчетан с най-добрите налични източници на финансиране, е трудно и често се оказва прекалено сложно. Поради това **техническата помощ** ще играе ключова роля за очаквания ръст на процента и качеството на санирането. Част от тази помощ зависи от държавите членки, но ЕС може да играе по-значителна роля.

Въз основа на поуките, извлечени от механизма ELENA, инструмента за частно финансиране за енергийна ефективност (PF4EE), политиката на сближаване, програмата JASPERS и механизма за подпомагане на разработването на проекти по „Хоризонт 2020“, Комисията ще опрости и засили техническата помощ, като приоритетната цел е да се формира по-голяма група от бенефициери, включително такива с по-малък размер. Бе предложено финансирането на програмата ELENA да бъде засилено чрез консултантския център InvestEU и евентуално чрез други европейски програми

Комисията, заедно с ЕИБ, ще подпомага държавите членки при изготвянето на национални или местни програми, **които възпроизвеждат модела на ELENA⁴⁸**, като се възнагражда бързото изпълнение и постигането на високи енергийни характеристики чрез използването на три канала за финансиране: фондовете в областта на политиката на сближаване (като самостоятелна подкрепа или като част от операция на даден финансов инструмент), раздела „Държави членки“ на InvestEU или Механизма за възстановяване и устойчивост.

Освен това Комисията и ЕИБ ще подкрепят създаването на стандартизирани **центрове за обслужване на едно гише**, които могат да бъдат разгърнати бързо на национално, регионално или местно равнище, за предоставяне на съобразени с нуждите съвети и решения за финансиране, предназначени да съпътстват собствениците на жилища или

ресурси, предотвратяване и контрол на замърсяването и опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите. Регламент (ЕС) 2020/852 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13).

⁴⁸ Чрез използване на фондовете в областта на политиката на сближаване, раздела „Държави членки“ на InvestEU или Механизма за възстановяване и устойчивост.

МСП по време на подготовката и изпълнението на техните проекти. Местните участници могат да надградят тази платформа, за да създадат експертни центрове за различни видове съвети за устойчиво саниране.

Допълнителен източник на подкрепа за капацитета ще бъде предоставен от предложения нов **Инструмент за техническа подкрепа** в рамките на плана за възстановяване, **Механизма на ЕС за градовете** и **Механизма за подпомагане на разработването на проекти** в рамките на LIFE, както и посредством изграждането на административен капацитет и техническата помощ по линия на фондовете в областта на политиката на сближаване за периода след 2020 г. Освен това законодателното предложение за политиката на сближаване включва и създаването на Европейска инициатива за градовете с цел укрепване на интеграцията и основан на участието подход за устойчиво градско развитие. За националните, регионалните или местните органи, заинтересовани от мобилизирането на инвестиции за саниране на сгради като част от обновяването на градската среда, европейският **пазар на интелигентните градове** предлага успешен подробен план⁴⁹, който публичните органи могат да следват.

3.4. СЪЗДАВАНЕ НА ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНИ РАБОТНИ МЕСТА, ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА РАБОТНИЦИТЕ И ПРИВЛИЧАНЕ НА НОВИ ТАЛАНТИ

Проектирането, внедряването и прилагането на кръгови и нисковъглеродни решения често изисква високо равнище на технически познания. Необходими са също така специфични умения за безопасното управление на историческите сгради и опазването на стойността на представляваното от тях културно-историческо наследство. Преминаването към неутрален по отношение на климата сграден фонд ще бъде възможно само ако съществуващите работни места бъдат преобразувани, така че да включват екологични и кръгови умения, и ако се появят нови работни профили, като например специалисти по основно саниране на сгради, монтажници на модерни технологични решения или мениджъри в областта на строително-информационното моделиране. Само добре информирани специалисти могат да изпълняват своята потенциално ключова роля при предлагането на крайните потребители на най-новите налични технически възможности за постигане на ресурсна и енергийна ефективност. И накрая, специалистите се нуждаят от обучение за подобряване на достъпността на санирането.

Още преди кризата, породена от COVID-19, имаше недостиг на квалифицирани работници, които да извършват устойчиво саниране и модернизиране на сградите. Потенциалът за запазване и създаване на работни места в този сектор е бил и продължава да бъде голям. Енергийната ефективност на сградите е най-големият

---

⁴⁹ Пазарът на интелигентните градове се основава на опита и резултатите от 17 широкомащабни трансгранични съвместни демонстрационни проекта между градове, известни като „водещи проекти“. Тези водещи проекти обединяват 120 града, като се ползва финансиране в размер на над 400 милиона евро по линия на „Хоризонт 2020“, което позволи привличането на много по-големи по размер инвестиции. Повече информация е на разположение на следния адрес: <https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects>.

фактор за създаване на работни места на всеки инвестирани един милион евро⁵⁰. Ако държавите членки приложат бързо мерки за подобряване на изолацията и на техническите сградни инсталации и уреди, веднага биха възникнали нови възможности за заетост. Политиката следва да отправи сигнал до пазара, че са необходими иновативни и устойчиви решения. Например биоикономиката може да осигури нови нисковъглеродни материали за основно саниране, като това увеличава възможностите за нови специализирани работни места.

Увеличаването на присъствието и ролята на **жените** в строителния сектор може да спомогне за подобряване на наличието на умения и на квалифицирани специалисти. От ключово значение е преразглеждането на стратегиите за професионално образование и обучение чрез осигуряване на участието на промишлеността, както и създаването на приобщаваща и достъпна работна среда и преодоляването на предразсъдъците. На МСП следва да се предоставя по-добър достъп до информацията относно програмите за обучение и стажуване. Социалните партньори, включително представителите на работниците и работодателите в строителния сектор на национално и европейско равнище, имат солиден експертен опит в повишаването на квалификацията на работниците, привличането на нови таланти и насърчаването на приобщаваща работна среда, и следва да участват в разработването и прилагането на мерки за постигането на тези цели.

Здравословните и безопасни условия на труд на работниците в строителството — сектор със сравнително висок риск от злополуки и влошено здраве — е важен аспект и следва да се спазват правните изисквания за защита на работниците, като се обръща особено внимание на предпазването им от излагане на влиянието на азбест при извършване на саниране на стари сгради, включително чрез подходящо обучение⁵¹.

За да реши тези въпроси и като се основава на Програмата за умения за 2020 г. и на Подробния план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията⁵², Комисията ще стартира **Пакта за уменията**, който обединява заинтересовани страни от частния и публичния сектор с общата цел за повишаване на уменията и преквалификация на работната сила в Европа. Комисията насърчава държавите членки да използват фондовете от инструмента NextGenerationEU, **Европейския социален фонд плюс** и **Фонда за справедлив преход**. Стажовите и други форми на учене в процеса на работа улесняват прехода на младите хора към пазара на труда. В пакета на Комисията от 1 юли 2020 г. за подкрепа за младежката заетост бе обявено обновяването на **Европейския алианс за професионална подготовка**. С подкрепата на инициативата „**Изграждане на умения**“ (**Build Up Skills**), която продължава в рамките

⁵⁰ Инвестирането на един милион евро създава 12—18 работни места на местно равнище, Международна агенция по енергетика, Устойчиво възстановяване, юни 2020 г.

⁵¹ В съответствие с националните мерки за транспониране на Директива 2009/148/ЕО относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозиция на азбест по време на работа.

⁵² В Подробния план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията ще бъде разработена секторна стратегия за определяне на необходимите умения и развиване на съобразени с пазара на труда умения, включително като бъдат разработени съответни европейски професионални основни учебни програми и се предлага обучение.

на програмата LIFE, държавите членки могат да актуализират извършения от тях анализ на пропуските и националните пътни карти за обучение, тъй като Комисията ще разработи през 2021 г. **материали за обучение относно използването на рамката „Level(s)“**⁵³.

3.5. СЪЗДАВАНЕ НА УСТОЙЧИВА ЗАСТРОЕНА СРЕДА

За да може да осигури извършването на основно саниране в голям обем, Европа без съмнение има нужда от силен и конкурентоспособен строителен сектор, неразделна част от който са иновациите и устойчивостта с цел повишаване на качеството и намаляване на разходите.

Европейските предприятия са водещи в областта на иновациите, производството, дистрибуцията и монтирането на разнообразни енергоспестяващи и свързани с възобновяемите енергийни източници стоки и услуги в сградите. Консолидирането на тази водеща роля изисква внедряване на индустриализирани технологични решения, за да се ограничат разходите и продължителността на строителните дейности, по-бърза цифровизация и пълно интегриране на принципите на кръговост по цялата верига за създаване на стойност: снабдяване с безопасни, устойчиви и вторични суровини, повторна употреба, рециклиране и управление на отпадъците. **Индустриализирането** може да положи началото на **благоприятен цикъл** на по-голямо търсене на основно саниране в съчетание с намаляващи разходи за интелигентни и по-устойчиви продукти.

Комисията насърчава екологичната устойчивост на строителните решения и материали, включително на дървесината и материалите на биологична основа, природосъобразните решения и рециклираните материали, въз основа на цялостен подход за оценка на жизнения цикъл. Тя ще разгледа показателите за устойчивост на строителните продукти в контекста на преразглеждането на Регламента за строителните продукти и до 2023 г. ще разработи пътна карта за периода до 2050 г. за **намаляване на въглеродните емисии през целия жизнен цикъл** на сградите. Комисията също така ще ускори работата с организациите по стандартизация по отношение на стандартите за **устойчивост на сградите спрямо изменението на климата**.

До края на 2024 г. Комисията ще преразгледа **целите за оползотворяване на материалите**, определени в законодателството на ЕС за отпадъците от строителство и разрушаване. Комисията ще въведе мерки за **увеличаване на платформите за повторна употреба и рециклиране** и ще подкрепя доброто функциониране на **вътрешния пазар на вторични суровини**. **Рамката „Level(s)“, принципите на кръговата икономика**, свързани с проектирането на сгради, и **Протоколът на ЕС за управление на отпадъците от строителство и разрушаване** предоставят насоки на потребителите, така че те да прилагат тези принципи в рамките на проектите за саниране.

---

⁵³ Рамката „Level(s)“ представлява общ европейски подход за оценка и докладване относно устойчивостта на сградите. Вж. <https://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>.

Възприемането на цифровите и иновативните технологии и инвестициите в тях от страна на строителния сектор остават на ниско равнище⁵⁴. Поради това Комисията ще оказва подкрепа за цифровизацията в строителния сектор посредством **„Хоризонт Европа“**, **центровете за цифрови иновации и съоръженията за изпитване и експериментиране**. **Цифровите инструменти**⁵⁵ спомагат за регистриране на напредъка при строителните дейности и на използването на материалите и увеличават производителността. Например цифровият двойник на дадена сграда, изготвен посредством триизмерни картографски данни, предоставя информация за това как сградата функционира в реално време и предотвратява възникването на сериозни злополуки, като спомага за прогнозиране на потенциални повреди в сградните инсталации. По цялата верига за създаване на стойност са налице икономии на разходи благодарение на ускорените административни процедури и строителни дейности. Интелигентните сгради и основаното на използване на цифрови технологии строителство генерират големи масиви от данни за целия жизнен цикъл на строителството, използването и санирането на сградите, което дава възможност те да бъдат експлоатирани по по-добър начин. Комисията ще обмисли създаването на рамка за управление на пространствата за данни посредством допълнителни действия за разработване на разпределени пространства за данни, включително в областта на енергетиката, производството и строителството.

Строително-информационното моделиране подобрява прозрачността и намалява разходите и използването на ресурсите. Комисията ще предостави **препоръка за насърчаване на използването на строително-информационното моделиране при обществените поръчки** за строителство, както и методика, която ще позволи на клиентите от публичния сектор да правят анализ на разходите и ползите при използване на строително-информационното моделиране в рамките на обществените поръчки. Цифровите промишлени платформи ще позволят на заинтересованите страни да събират и използват по-добре тези данни. Комисията също така ще разработи **единна рамка на ЕС за издаване на цифрови разрешителни** в застроената среда и ще създаде надеждна схема за сертифициране на **инструментите за измерване на енергийната ефективност** в сградите, позволяващи **измерване на действителното подобрене на енергийните характеристики**.

Научните изследвания трябва също така да стимулират иновациите в строителния сектор. **Поканата за представяне на предложения по линия на Европейския зелен пакт** в рамките на „Хоризонт 2020“ включва област, посветена на темата „Енергийно и ресурсно ефективни сгради“. „Хоризонт Европа“ ще подкрепя научните изследвания и иновациите в областта на енергийните технологии, устойчивостта и кръговостта на

---

⁵⁴ Понастоящем 70 % от строителните предприятия отделят по-малко от 1 % от приходите си за цифрови и иновативни проекти, а процентът на навлизане на строително-информационното моделиране остава особено нисък. Технологии като интернет на предметите, изкуствения интелект, роботите и „цифровите двойници“ намаляват времето, необходимо за строителните дейности.

⁵⁵ Включително строително-информационното моделиране, географската информационна система (ГИС) и разширената реалност.

материалите и системите в строителството, като се вземат предвид специфичните условия на всеки географски регион в Европа. В рамките на подготовката на изпълнението на програма „Хоризонт Европа“ Комисията понастоящем обмисля публично-частно партньорство в областта на ориентираната към хората устойчива застроена среда (Built4People) и специална мисия за неутрални по отношение на климата и интелигентни градове. Партньорството би могло да доведе до иновации в сектора на сградите и строителната промишленост, а мисията ще позволи представянето на 100 европейски града в процеса на тяхната системна трансформация към неутралност по отношение на климата до 2030 г. благодарение на техните жители и в полза на тях⁵⁶.

Освен това, ако бъде прието, **съфинансираното партньорство за преход към чиста енергия**⁵⁷ може да допринесе за изготвянето на неутрални по отношение на климата решения за системите за отопление и охлаждане в сградите. Някои регионални програми (също и в контекста на **знака за високи постижения**), както и новата програма LIFE, са част от другите програми, които са от значение за научните изследвания и иновациите в областта на санирането на сгради. По-специално с **подпрограмата за преход към чиста енергия към програма LIFE** ще се подкрепя вълната на саниране чрез преодоляване на пречките пред санирането от поведенчески и нетехнологичен характер⁵⁸.

3.6. ПОСТАВЯНЕ В ЦЕНТЪРА НА ВЪЛНАТА НА САНИРАНЕ НА СВЪРЗАНИЯ С КВАРТАЛИТЕ И ОСНОВАН НА УЧАСТИЕТО ИНТЕГРИРАН ПОДХОД

Пълното оползотворяване на потенциала на вълната на саниране по отношение на съпътстващите ползи изисква интегриран подход, който вече е успешно изпробван. „Интелигентните“ жилища могат да способстват за комфорта на потребителите и да увеличат степента на интегриране на енергията от възобновяеми източници и на излишъка на енергия в сградите. По някои пилотни проекти многофамилни жилищни сгради са оборудвани с фотоволтаични слънчеви панели на покривите, системи за акумулиране на топлинна енергия и термопомпи. Всяка сграда е свързана към местната електронергийна мрежа, която захранва зарядни точки за електрически автомобили. Прилагането на интелигентни измервателни уреди⁵⁹ спомогна за постигане на съответствие между търсенето и предлагането на енергия по най-ефективния начин. В резултат на това сградите се превърнаха от потребители в производители на енергия,

---

⁵⁶ Мисията на „Хоризонт Европа“ „Неутрални по отношение на климата и интелигентни градове“ има за цел да подкрепя, насърчава и представя 100 европейски града в процеса на тяхната системна трансформация към неутралност по отношение на климата до 2030 г. и да превърне тези градове в центрове за експериментирание и иновации за всички градове, като по този начин спомага за усилията на Европа и в рамките на Европейския зелен пакт за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г.

⁵⁷ Съфинансираното партньорство за преход към чиста енергия обхваща всички области на Стратегическия план за енергийните технологии и е свързано с националните планове в областта на енергетиката и климата.

⁵⁸ Като определенията за „зелени“ ипотечни кредити, финансирането, свързано с недвижимото имущество, или новите модели за обслужване на едно гише.

⁵⁹ Интелигентните измервателни уреди имат голям потенциал за повишаване на осведомеността на потребителите относно моделите на потребление на енергия. В Директивата за енергийната ефективност има изискване относно интелигентните газомери, допълващо задълженията относно интелигентните електромери.

което води до висока енергийна ефективност, намалени разходи за енергия за домакинствата, интегриране на електромобилността и системни ползи за стабилността на електроренергийните мрежи.

Това е само пример какво може да бъде постигнато чрез интегрирано цифрово саниране, което съчетава акумулирането на енергия и гъвкавостта на търсенето, производството на енергия на място от възобновяеми източници, интернет на предметите, прилаган спрямо компонентите на системата, уредите и зарядните точки за електромобилност. Това насърчава активното участие на гражданите в енергийната система като произвеждащи потребители.

В ДЕХС⁶⁰ вече се предвиждат мерки за насърчаване на интелигентната инфраструктура и разгръщането на зарядни точки за електромобилност. В съответствие с целта за разполагане на повече от 1 милион публични зарядни станции до 2025 г. Комисията ще гарантира пълното им въвеждане и експлоатация и ще обмисли дали има нужда те да бъдат подпомагани. Освен това заедно с настоящото съобщение Комисията представя актовете за изпълнение и делегираните актове относно **показателя на ЕС за подготвеност за интелигентно управление** като инструмент за измерване на подготвеността на сградите за интелигентно управление и за повишаване на осведомеността на собствениците и обитателите на сградите.

По отношение на **най-новите устойчиви продукти и продуктите, при които е интегрирана енергията от възобновяеми източници**, като например фотоволтаиците, Комисията ще **установи предизвикателствата**, които те срещат на единния пазар, и ще обмисли начини за отстраняване на установените пречки, включително чрез взаимно признаване. Добре функциониращият единен пазар позволява премахването на регулаторните и административните пречки пред трансграничното предоставяне на услуги и улеснява взаимното признаване на националните схеми за сертифициране и осигуряване на специалистите в областта на санирането и енергийната ефективност.

Полезните взаимодействия в областта на санирането стават очевидни, когато бъдат разширени до равнището на **съответния район или общност**. Обединяването на проекти на това равнище може да доведе до поява на райони с нулево нетно потребление на енергия или дори с **положителен енергиен баланс**⁶¹ (например

---

⁶⁰ Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност.

⁶¹ Когато няколко сгради оптимизират потреблението на енергия в съвкупност от сгради, както и цялата енергийна система. Тези райони се характеризират с годишен положителен енергиен баланс и интегрират произвежданата по места енергия от възобновяеми източници, съхранението по места (както на електроенергия, така и на топлинна енергия), интелигентните електроренергийни мрежи, оптимизацията на потреблението, авангардното управление на енергията (електроенергия, отопление и охлаждане), взаимодействието между потребителите/участието на потребителите и ИКТ. Проектите „Райони с положителен енергиен баланс“ се изготвят в рамките на водещите проекти по линия на „Хоризонт 2020“ (<https://smartcities-infosystem.eu/scc-lighthouse-projects>) и на проекти, при които държавите членки си сътрудничат в рамките на инициативата за съвместно планиране „Градската Европа“ (<https://jpi-urbaneurope.eu/ped>), както и в рамките на Стратегическия план за енергийните технологии, при който има специална група за подкрепа на такива проекти.

усъвършенствани системи за централно отопление или охлаждане с голям потенциал за използване на възобновяеми енергийни източници и оползотворяване на отпадната топлина). Тези мерки предлагат по-евтини начини за декарбонизиране на системите за отопление и охлаждане и могат да направят системите ефективни в промишлен мащаб чрез смяна на горивото, по-голяма гъвкавост и възможност за акумулиране на топлинна енергия и създаване на пространство за природата. В допълнение към по-рационалното и естетично използване на пространството, прилагането на основан на районите подход може да даде възможност за подобряване на **услугите за осигуряване на достъпност и мобилност** при старите жилища.

Енергийните общности произвеждат, потребяват, съхраняват и продават енергия и могат да предложат инструменти за хората в най-уязвимо положение, за да ги избавят от енергийната бедност. За да се възползва от неизползания им потенциал като активни участници в енергийната система, Комисията ще разгледа внимателно **прилагането на Директивата за пазара на електроенергия⁶² и на Директивата за енергията от възобновяеми източници** и ще прибегне до съгласувани действия в подкрепа на тяхното постепенно създаване и разпространение в държавите членки. Комисията ще проучи допълнително начините за насърчаване на енергийните общности и за разпространение на добри практики⁶³.

Чрез широкото и приобщаващо участие на живущите посредством кооперативни структури и обслужването на едно гише с широк набор от полезни съвети, подобни районни подходи могат да преобразят цели квартали и да създадат нови възможности за бизнес. В националните планове за възстановяване биха могли да бъдат включени **примерни проекти за саниране на определени райони⁶⁴**, като проправят пътя към нова вълна от декарбонизирани райони.

Държавите членки, регионите и местните органи следва в по-голяма степен да се възползват от възможността да финансират инвестиции на местно равнище като част от **териториалните инструменти** в рамките на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР): интегрираните териториални инвестиции (ИТИ), воденото от общностите местно развитие (BOMP) и LEADER. Освен това градските органи могат да използват задължителната минимална сума по ЕФРР за устойчиво градско развитие, осъществявано на място чрез интегрирани стратегии за градско и териториално развитие.

На местно равнище **Споразумението на кметовете** подкрепя нова коалиция от градове, които са готови да поемат амбициозни ангажименти за саниране на сградите.

---

⁶² Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС.

⁶³ Това може да включва поуките, извлечени от финансирани от ЕС проекти, вж. например <https://www.rescoop.eu/the-rescoop-model>.

⁶⁴ Като например участващите в предложената мисия по „Хоризонт Европа“ „100 неутрални по отношение на климата града до 2030 г. — от и за гражданите“.

Този процес би могъл да допринесе за бъдещото актуализиране на дългосрочните стратегии за саниране и в резултат да доведе до комбинирани екологосъобразни обществени поръчки, по отношение на които кметовете поемат ангажимент в рамките на Споразумението. Проектът **„Големи купувачи за климата и околната среда“** допълнително насърчава сътрудничеството между големите купувачи от публичния сектор като градове, региони, болници, централни органи за покупки и доставчици на комунални услуги за реализиране и внедряване на нови технологии в определени области като строителните обекти с нулеви емисии.

Освен това Комисията ще ангажира всички съответни заинтересовани страни, включително чрез **Пакта за климата и Форум на високо равнище по въпросите на строителството**, с действия в подкрепа за възстановяване на европейските квартали чрез културна, икономическа и социална динамика.

3.7. Новият европейски „Баухаус“: съчетание на устойчивост и стил

Вълната на саниране не е свързана единствено със съществуващия сграден фонд. Това е началото на ориентиран към бъдещето процес с цел съчетаване на устойчивост и стил. Както бе обявено в речта за състоянието на Съюза от председателя на Комисията Фон дер Лайен на 16 септември 2020 г., Комисията ще постави началото на нов европейски „Баухаус“, с който ще се насърчава нова европейска естетика, представляваща съчетание на добри резултати и изобретателност.

Новият европейски „Баухаус“ ще действа като инкубатор за иновации и творчество, за да стимулира устойчивото проектиране в Европа и извън нея, което също така е привлекателно и достъпно за гражданите. Той ще свърже в мрежа практикуващи специалисти от различни дисциплини и ще мобилизира хора с творческо виждане, които ще изготвят нова визия за това какъв би могъл и би следвало да бъде устойчивият начин на живот в бъдеще.

Новият европейски „Баухаус“ е интердисциплинарен проект, който ще създаде пространства за експериментиране, в които чрез изкуството, културата, науката и технологиите могат да се проучват, създават, изпробват и демонстрират нови решения, спомагащи за развитието на нови водещи пазари. Той ще има две измерения. Първото е мрежа от интелектуалци, проектантанти, архитекти, предприемачи, студенти и граждани, които работят заедно за развитието на устойчивост в комбинация със стил. Второто измерение ще се състои от съществуващи реални строителни проекти в ЕС.

Новият европейски „Баухаус“ ще представлява и ускорител на обещаващи от социална и естетическа гледна точка екологосъобразни и цифрови решения, технологии и продукти. Той ще насърчава прилагането на новаторски решения по отношение на архитектурата и материалите. Природосъобразните материали, като например дървеният материал, могат да играят решаваща роля при проектирането на новия европейски „Баухаус“, тъй като те могат да принесат двойна полза: съхраняване на

въглеродните емисии в сградите и избягване на емисии, които биха били необходими за производството на конвенционални строителни материали.

Новият европейски „Баухаус“ ще бъде въведен в рамките на три етапа: проектиране, осъществяване и разпространение. От настоящия момент до лятото на 2021 г. Комисията ще провежда процес на съвместно създаване на основата на широко участие по отношение на неговия „дизайн“ с цел обявяване на покани за представяне на предложения в рамките на следващата многогодишна рамка по всички съответни програми. Осъществяването на първата конструкция или трансформация в рамките на европейския „Баухаус“ ще започне през втората половина на 2021 г.

Това обаче ще бъде само началото. Целта е да се осигури разпространението на „мрежа“ от структури по „Баухаус“ с различни характеристики, като винаги се има предвид преходът към устойчиво съвместно съжителство. При първата вълна стремежът ще е за създаването на поредица от пет основополагащи проекта по „Баухаус“ през 2022 г. в различни държави от ЕС. При всички проекти ще се взема предвид застроената среда като цяло, но те следва да бъдат насочени към различни аспекти, като предизвикателствата в областта на климата, достъпността, социалното сближаване, цифровото строителство, устойчивите биологични ресурси и др. В рамките на втора вълна може да се добавят нови проекти по „Баухаус“ в ЕС и дори в световен мащаб.

Проектът ще бъде ръководен съвместно от консултативен съвет от външни експерти, който включва учени, архитекти, дизайнери, хора на изкуството, проектанти и представители на гражданското общество, за да се гарантира, че европейският „Баухаус“ ще се развива в правилна посока и ще осъществява целите си.

4. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ ПРИ САНИРАНЕТО НА СГРАДИ

Въпреки че описаните по-горе мерки имат за цел да направят възможно санирането на всички сгради, следва да се обърне специално внимание на три области: **а) справяне с енергийната бедност и с проблема на сградите с най-лоши характеристики; б) саниране на обществени сгради като административни, образователни и здравни заведения и в) декарбонизиране на системите за отопление и охлаждане.** Тези области следва да се считат като приоритет за политиката и финансирането, тъй като предлагат огромен потенциал за увеличаване на процента на саниране, като същевременно дават възможност за реализирането на големи икономии на енергия и позволяват на гражданите да се ползват от по-здравословни и по-комфортни сгради.

4.1. СПРАВЯНЕ С ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ И С ПРОБЛЕМА НА СГРАДИТЕ С НАЙ-ЛОШИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Като се има предвид, че близо 34 милиона граждани на Европа не могат да си позволят да отопляват дома си в достатъчна степен⁶⁵, справянето с енергийната бедност представлява неотложна задача за ЕС и неговите държави членки. Всяка година 800 000 социални жилища се нуждаят от саниране, за което според оценките са необходими 57 милиарда евро допълнително финансиране⁶⁶ годишно.

Енергийно неефективните сгради често са синоним на енергийна бедност и социални проблеми⁶⁷. Това често означава, че хората с ниски доходи имат малък контрол върху енергийните си разходи, което води до порочен кръг от високи сметки за енергия, просрочени задължения⁶⁸ и проблеми, свързани с благосъстоянието и здравето. Хората в енергийно неефективните сгради са изложени в по-голяма степен на въздействието на периодите на застудяване, на големи горещини и на други последици от изменението на климата⁶⁹. Неадекватният комфорт и санитарни условия в жилищната и работната среда, като например неадекватните температури във вътрешността на сградите, лошото качество на въздуха и излагането на въздействието на вредни химикали и материали, водят до по-ниска производителност, възникване на здравословни проблеми и до по-висока смъртност и заболяемост.

Сградите с лоши енергийни характеристики имат голям потенциал за подобрене, но тяхното саниране се сблъсква с постоянно съществуващи препятствия, вариращи от пречки от регулаторен характер до структурни фактори. Санирането на социални жилища и многофамилни жилищни сгради се сблъсква с допълнителни пречки поради сложния процес на вземане на решения⁷⁰. Преодоляването на тези пречки изисква интегриран подход, при който се взема предвид и социалната среда и достъпността на жилищата. **Минималните стандарти за енергийните характеристики**, съчетани с финансиране, при което се ограничават месечните нетни разходи на живущите, могат значително да ускорят санирането, както е обяснено в раздели 3.1 и 3.2. Съпътстващите услуги и техническата помощ са от съществено значение за сградите с най-лоши характеристики.

Комисията ще предложи също така да се **разшири използването на дружествата за предоставяне на енергийни услуги и договорите за енергоспестяване с гарантиран**

---

⁶⁵ Данни от 2018 г. , Евростат, SILC [ilc_mdes01].

⁶⁶ Доклад на Работната група на високо равнище относно инвестирането в социална инфраструктура в Европа, януари 2018 г.

⁶⁷ Например Групата на финансовите институции за енергийна ефективност посочва проучвания, които показват, че процентът на необслужване на ипотечните кредити за имоти, притежаващи сертификат за енергийните характеристики с добри показатели, е едва 0,92 % в сравнение с 1,18 % при ипотечните кредити за имоти, притежаващи сертификат за енергийните характеристики с лоши показатели (28 % по-висок процент на необслужване).

⁶⁸ През 2018 г. 30,3 милиона души не са били в състояние да плащат сметките си за комунални услуги, включително сметките за енергия, и поради това са били изложени на риск от прекъсване на енергоподаването.

⁶⁹ Европейска агенция за околна среда, доклад № 22/2018: „Неравномерно излагане и неравномерно въздействие: социална уязвимост по отношение на замърсяването на въздуха, шума и екстремните температури в Европа“.

⁷⁰ Вж. <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/energy-efficiency-upgrades-multi-owner-residential-buildings-review-governance-and-legal-issues-7-eu>.

резултат, които са доказали, че дават добри резултати в някои държави членки⁷¹, чрез предстоящото преразглеждане на ДЕЕ, така че санирането да стане достъпно за всички домакинства, включително за тези, които имат ограничена възможност за покриване на първоначалните разходи.

Решенията за финансиране, предназначени за домакинствата с ниски доходи, с цел постигане на неутралност по отношение на разходите трябва да покриват наемите, енергийните и оперативните разходи и местните данъци чрез използване на безвъзмездни средства, субсидирани мерки за саниране или използването на икономии на енергия за изплащане на дължимите суми (като първоначалните инвестиции се ограничават до наличните безвъзмездни средства). Подобни решения могат да бъдат приложени заедно с предоставянето на микрокредити, подкрепени от гаранционен фонд, за да се насърчи справедливото поделение на разходите между собствениците и наемателите, със схеми за финансиране, свързани със сметките за комунални услуги, и със схеми за финансиране, свързани с данъчното облагане. Домакинствата в уязвимо положение трябва да бъдат защитени от увеличения на наемите, които могат да станат реалност след извършеното саниране. Предлагането на смесени заеми и гаранции от публични и частни източници чрез обслужване на едно гише може да повиши доверието в санирането и да гарантира спазването на определени изисквания за качество⁷².

В съответствие с пакета „Чиста енергия за всички европейци“ държавите членки трябва да използват своите национални планове в областта на енергетиката и климата и дългосрочни стратегии за саниране, за да определят жилищата на хората, които са изложени на риск от енергийна бедност, и да разработят ефективни стратегии за тяхното саниране като приоритетен въпрос⁷³. Едновременно с настоящото съобщение Комисията представя **препоръка относно енергийната бедност**⁷⁴, която да ръководи държавите членки при определянето и прилагането на такива стратегии за намаляване на енергийната бедност. Комисията ще продължи да ги подпомага при разработването на **целенасочени финансови решения за домакинствата с по-ниски доходи**, заедно с по-лесен достъп до основни услуги, енергийни обследвания и сертификати за енергийните характеристики.

---

⁷¹ Вж. доклада на Съвместния изследователски център за състоянието на енергийните дружества в ЕС: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC106624/kjna28716enn.pdf>. Например от април 2010 г. в Естония са реконструирани около 1100 многофамилни жилищни сгради (с използване предимно на предварително изработени сглобяеми елементи).

⁷² [Естонският револвиращ фонд KredEx](#) подкрепя съчетаването на заеми, гаранции по заеми и безвъзмездни средства. В Нидерландия общият отдаван под наем жилищен фонд, в областта на който работи Националният револвиращ фонд за енергоспестяване, се очаква да достигне средна стойност по СЕХ клас Б до 2021 г.

⁷³ В Дания в споразумението за енергетиката от 2018 г. се предвиждат 200 милиона датски крони годишно, считано от периода 2021—2024 г. за икономии на енергия в сградите. Безвъзмездните средства ще бъдат отпускани на собственици на сгради, които могат да докажат наличието на най-голям потенциал за реализиране на икономии на енергия, за да се гарантира, че безвъзмездните средства се насочват към сегментите от националния сграден фонд с най-ниска енергийна ефективност.

⁷⁴ Препоръка на Комисията C(2020) 9600 относно енергийната бедност.

В някои дългосрочни стратегии за саниране вече се въвежда комбинация от мерки за повишаване на осведомеността сред целевите групи в уязвимо положение и за програми за изолация, при които се съчетава финансова и практическа подкрепа⁷⁵. **Обсерваторията на сградния фонд в ЕС⁷⁶, Обсерваторията на енергийната бедност в ЕС⁷⁷, мисията по „Хоризонт Европа“ относно градовете⁷⁸ и Бюрото на Споразумението на кметовете от ЕС⁷⁹** могат освен това да подпомогнат държавите членки при извършването на преглед и определянето на сегментите, които се нуждаят от съдействие, както и при обвързването на стратегиите за саниране със социалните показатели и политики с цел справяне с енергийната бедност.

За да се гарантира, че при местните проекти за социално жилищно настаняване ще има достъп до целия необходим технически капацитет, Комисията ще положи началото на **инициатива за жилища на достъпни цени**. Тя ще обхваща като пилотни проекти **100 водещи района за саниране** в рамките на подхода за интелигентно съседство и ще позволи изготвянето на подробни планове, които могат да се възпроизведат, като постави на преден план условията на живот и последните иновации. Тя ще мобилизира партньорства по междусекторни проекти, като ги свързва с местните участници, включително с тези от социалната икономика, с цел насърчаване прилагането на ефективни, кръгови и модулни процеси, модели на социална ангажираност за предоставяне на възможности на обитателите на сградите, развитие на приобщаващи и достъпни проекти и културни иновации.

За да се справи със специфичните предизвикателства в селските райони и отдалечените зони, през 2021 г. Комисията ще представи **съобщение относно дългосрочната визия за селските райони**, за да анализира социалните и инфраструктурните аспекти в селските райони и да проучи възможните действия в краткосрочен и средносрочен план.

Използването на **стандартизирани промишлени решения**, прилагани като част от цялостен пакет за саниране, дава възможност за по-евтино и по-бързо саниране с ограничено въздействие върху обитателите на сградите и може да бъде от особено значение в случая на социалните жилища⁸⁰. В този контекст потенциалът на основаните на ефективност споразумения за закупуване въз основа на интелигентно измерване на действително постигнатите икономии също следва да бъдат изпробвани в рамките на пилотни проекти и евентуално да бъдат използвани в по-голям мащаб.

---

⁷⁵ Белгия — регион Фландрия. Групите в уязвимо положение могат да се възползват от безплатен енергиен преглед на техните жилища; всяка година се извършват над 20 000 такива прегледа.

⁷⁶ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/eu-bso_en.

⁷⁷ <https://www.energypoverity.eu/>.

⁷⁸ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_bg

⁷⁹ <https://www.sporazumenietonakmetovete.eu/>.

⁸⁰ Примери за съфинансирани от ЕС проекти за индустриализиране на процесите на саниране на сградите: „[Transition Zero](#)“, [Energiesprong](#), [4RinEU](#), [BERTIM](#), [MORE-CONNECT](#), [P2Endure](#), [Pro-GET-OnE](#), [DRIVE 0](#).

И накрая, **социалните предприятия** са важни партньори в борбата с енергийната бедност чрез социално иновативни решения, включително кампании за повишаване на осведомеността в областта на енергетиката, преквалифициране на безработните лица, така че те да станат консултанти по въпросите на енергийната бедност, или закупуване на енергийно ефективни уреди за отдаване под наем, като те следва да участват пълноценно във вълната на саниране.

4.2. ОБЩЕСТВЕНИ СГРАДИ И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА, КОИТО ПОКАЗВАТ ПЪТЯ ЗА СЛЕДВАНЕ

Обществената и частната социална инфраструктура, обществените административни сгради, социалните жилища, културните институции, училищата, болниците и здравните заведения могат да бъдат в челната част на вълната на саниране, като служат за пример и отправна точка за индустриализирането на строителството и съпътстващите ползи, които стават непосредствено видими за обществеността.

В началото на 2021 г. Комисията ще **издаде насоки относно принципа „енергийната ефективност на първо място“**, за да помогне на публичните органи да вземат надлежно предвид всички разходи и по-широки ползи от инвестициите в застроената среда, които биха могли да се прилагат на практика при обществените поръчки.

Предвид ограничения обхват на съществуващите законодателни изисквания относно санирането на обществени сгради, до юни 2021 г. Комисията ще предложи да бъде **разширен обхватът на изискванията, като в тях бъдат включени всички равнища на публичната администрация, и да бъде увеличено годишното задължение за саниране** като част от преразглеждането на ДЕЕ. Това ще бъде направено във връзка с поэтапното въвеждане на **минимални стандарти за енергийните характеристики в контекста на преразглеждането на ДЕХС** до края на 2021 г. Комисията също така ще разработи всеобхватни насоки за устойчиви публични инвестиции чрез възлагане на обществени поръчки.

Освен това до юни 2022 г. Комисията ще разгледа възможността за изготвяне на **критерии за екологосъобразни обществени поръчки** за обществени сгради като офис сгради и училища, свързани с жизнения цикъл и устойчивостта спрямо изменението на климата и основаващи се на рамката Level(s). Въз основа на предстоящата оценка на дългосрочните стратегии за саниране Комисията ще изготви също така **индикативни етапни цели за санирането** на обществени и частни сгради от сферата на услугите за 2030 г. и 2040 г. с оглед на декарбонизирането на сградния фонд до 2050 г.

4.3. ДЕКАРБОНИЗИРАНЕ НА СИСТЕМИТЕ ЗА ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

Модернизирането на системите за отопление и охлаждане на сградите е от основно значение за декарбонизирането на сградния фонд на ЕС, за разгръщане на потенциала за използване на енергия от възобновяеми източници по места и за намаляване на зависимостта на ЕС от вносни изкопаеми горива. В ЕС около 80 % от потреблението на

енергия в жилищните сгради се дължи на отоплението, охлаждането и ползването на топла вода за битови нужди. Две трети⁸¹ от тази енергия идва от изкопаеми горива. Много системи са стари и неефективни, а половината са надвишили срока си на експлоатация. Самостоятелните системи осигуряват до 88 % от подаването на топлинна енергия, а останалите 12 % се осигуряват от топлофикационни системи⁸².

Според оценката на въздействието по отношение на Плана във връзка с целта в областта на климата за 2030 г. жилищният сектор ще трябва да претърпи най-голямото намаление на потреблението на енергия за отопление и охлаждане, т.е. между -19 % и -23 % в сравнение с 2015 г. Годишният процент на подмяна на отоплителното оборудване ще трябва да достигне около 4 % както в жилищния сектор, така и в сектора на услугите. За да се постигне тази цел, през същия период делът на възобновяемите енергийни източници и на отпадната топлина ще трябва да се увеличи до 38—42 %⁸³.

В Директивата за енергията от възобновяеми източници⁸⁴, както и в Директивата за енергийната ефективност⁸⁵, от държавите членки се изисква да предоставят на Комисията своята оценка за това как могат да се декарбонизират техните отоплителни и охладителни системи, като използват своя потенциал по отношение на ефективността, възобновяемите енергийни източници и отпадната топлина, и да включат тази информация във **всеобхватната оценка**, която трябва да бъде направена до декември 2020 г.

Въз основа на задълбочена оценка на въздействието в рамките на **преразглеждането на Директивата за енергията от възобновяеми източници** до юни 2021 г. ще бъде разгледана възможността за **утвърждаване на съществуващата цел по отношение на отоплението и охлаждането с енергия от възобновяеми източници** в съответствие с предложената по-амбициозна цел по отношение на климата за 2030 г. и за въвеждане на изискване за **минимални равнища на използване на енергия от възобновяеми източници в сградите**. При преразглеждането ще бъде разгледан **инструментарий от мерки** за насърчаване на усъвършенстваните системи за отопление и охлаждане, включително високоефективните нискотемпературни технологии, основаващи се на използване на енергия от възобновяеми източници и на използване на отпадна топлина и отпаден студ, както и за изготвяне на местни и регионални планове за отопление и охлаждане и за преодоляване на пречките, свързани с високите първоначални капиталови инвестиции. При него също така ще се насърчи използването на **декарбонизирани газове**, като чрез тях може да се създадат полезни взаимодействия на местно равнище със секторите на рециклиране на битовите и селскостопанските отпадъци и с промишлените сектори. Комисията ще предложи мерки за улесняване на

⁸¹ През 2017 г. общият дял на изкопаемите горива в отоплението на сградите е бил 76,5 %.

⁸² В Дания и Латвия обаче до 60 % от топлинната енергия се доставя от топлофикационни системи.

⁸³ В сравнение с 33 % при базовия сценарий.

⁸⁴ Член 15, параграф 7 от Директивата за енергията от възобновяеми източници (2018/2001/ЕС).

⁸⁵ Член 14 от Директивата за енергийната ефективност (2012/27/ЕС).

достъпа до **отпадна топлина, отпаден студ и отопление и охлаждане от възобновяеми източници**⁸⁶.

Въз основа на задълбочена оценка на въздействието чрез **преразглеждането на Директивата за енергийната ефективност до юни 2021 г.** ще бъде засилен капацитетът на публичните органи за подготвяне, финансиране и прилагане на цялостно **планиране на отоплението и охлаждането в координация с проектите за саниране**. Местните органи и дружествата за комунални услуги играят важна роля за създаването на необходимата регулаторна рамка, пазарни условия и умения и за изготвянето на солиден набор от проекти за финансиране на модернизацията на системите за отопление и охлаждане. За да се декарбонизира отоплението и охлаждането в кварталите и на национално равнище е необходимо интегрирано планиране, конкретна информация относно сградния фонд и наличие на възможности за снабдяване с енергия⁸⁷.

Рамковата директива за екопроектиране⁸⁸ и **свързаните с конкретни продукти делегирани актове и актове за изпълнение относно екопроектирането и енергийното етикетирание**⁸⁹ ще бъдат доразвити, за да продължат да насърчават прилагането на високи екологични стандарти, предоставянето на информация на обществеността относно най-ефективните продукти и насочването на финансовите стимули към продуктите с най-добри характеристики.

Комисията приканва публичните органи да обмислят използването на данъчното облагане на енергията и CO₂ с цел да се насърчи отказването от използване на изкопаеми горива. При предстоящите оценки на въздействието във връзка с преразглеждането на ключовото законодателство в областта на климата и енергетиката, предвидени да бъдат извършени до юни 2021 г., ще бъде разгледана възможността за разширяване на използването на търговията с емисии, така че тя да **включва и емисиите от сгради**⁹⁰. Понастоящем при СТЕ на ЕС се вземат предвид около 30 % от дължащите се на отопление емисии от сгради, тъй като тя обхваща топлофикационните системи, както и електрическото отопление.

---

⁸⁶ Много комплексни и промишлени сгради, както и сгради от сферата на услугите, като например центрове за данни, понастоящем отделят излишна топлина или студ в околната среда, които могат да бъдат използвани повторно. Сред областите със значителен потенциал са търговските центрове и центрове за данни.

⁸⁷ Това се потвърждава от изискването за извършване до 31 декември 2020 г. на всеобхватна оценка на потенциала за прилагане на ефективни районни отоплителни и охладителни системи в съответствие с член 14, параграф 1 и приложение VIII към Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност, изменена с Делегиран регламент (ЕС) 2019/826 на Комисията. При предстоящия втори етап от всеобхватните оценки следва също така да се интегрират изискванията, посочени в член 15, параграф 7 от преработената Директива за енергията от възобновяеми източници, като се интегрират оценките на потенциала за използване за отопление и охлаждане на енергия от възобновяеми източници, както и на отпадна топлина и студ.

⁸⁸ Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението.

⁸⁹ Регламент (ЕС) 2017/1369 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2017 г. за определяне на нормативна рамка за енергийно етикетирание и за отмяна на Директива 2010/30/ЕС (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 1—23).

⁹⁰ COM(2020) 562 final.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След 10 години сградите на Европа ще изглеждат по много по-различен начин. Те ще бъдат микрокосмос на едно по-устойчиво, по-екологосъобразно и цифровизирано общество, функциониращо в кръгова система чрез намаляване на енергийните потребности, на генерирането на отпадъци и на емисиите във всяка една точка, и чрез повторно използване на онова, което е необходимо. Техните покриви и стени ще увеличат зелените площи в нашите градове и ще подобрят градския климат и биологичното разнообразие. Във вътрешността на сградите ще има интелигентни и цифровизирани уреди, предоставящи данни в реално време за това как, кога и къде се консумира енергия. Зареждането на електрически превозни средства, а по-специално на велосипеди, автомобили и микробуси, в жилищни и офис сгради ще бъде нещо обичайно, като то ще допълва публично достъпната инфраструктура за зареждане. Много по-голям брой европейски граждани ще бъдат произвеждащи потребители, тоест такива, които произвеждат електроенергия за собствено потребление или дори я продават на електроенергийната мрежа. Изкопаемите горива постепенно ще изчезнат от системите за отопление и охлаждане.

Основаващите се на районите подходи ще обединяват хората и общностите. Сградите ще консумират по-малко енергия и ще предлагат по-добри и здравословни условия за живот за всички. Градовете ще станат по-екологични и по-добре свързани с природата. Ще се появят нови работни места и професионални профили. Строителната промишленост в Европа ще процъфтява благодарение на възможностите, предлагани от високия процент на саниране, и ще затвърди водещата си позиция в световен мащаб в областта на иновативните материали, като превърне сградния сектор от източник на въглеродни емисии в погълтател на въглерод. Положителните ефекти ще се разпространят и в други промишлени екосистеми. Ще се развият нови и по-големи пазари за екологосъобразно строителство и за финансиране на „зелени“ заеми и ипотечни кредити.

В настоящото съобщение се определя стратегия за възприемане, ускоряване и стимулиране на подобна трансформация по начин, който се основава на целта за постигане на неутралност по отношение на климата, за прилагане на принципите на кръговост, за принос за постигането на целите за устойчиво развитие и конкурентоспособност на Европа и за защита на правото на всеки да разполага с финансово и физически достъпно, приятно за живеене и здравословно жилище, като същевременно се опазва културното наследство.

Комисията ще предоставя съвети и ще подкрепя държавите членки при планирането и прилагането на амбициозни мерки за саниране в контекста на техните планове за възстановяване. През идните месеци тя ще представи всеобхватен набор от действия, свързани с политиката и регулаторната рамка, за отстраняване на съществуващите пречки пред санирането, по-специално чрез преразглеждане на Директивата за енергийната ефективност и Директивата за енергията от възобновяеми източници и чрез укрепване на схемата на ЕС за търговия с емисии, в контекста на пакета от

последващи мерки за 2030 г., до юни 2021 г. Това ще се допълва от редица допълнителни инициативи, включително от преразглеждане на Директивата относно енергийните характеристики на сградите, както е посочено в приложения план за действие.

Санирането следва да бъде съвместен проект за цяла Европа. Мобилизирането и ангажираността на градовете, местните и регионалните органи, заинтересованите страни, националните правителства и гражданите ще бъдат от ключово значение за поддържането му във времето. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с Комитета на регионите и с местните и общинските органи, включително като използва Пакта за климата. Тя ще улеснява обмена на добри практики и вдъхновяващи идеи чрез трансгранични мрежи като комитетите на ЕС, съгласувани действия или експертни групи, форуми на заинтересованите страни, Споразумението на кметовете и пазара на интелигентните градове.

Вълната на саниране може да подпомогне възстановяването, както по отношение на хората, така и на икономиката, като извличането на ползи от нея трябва да продължи в дългосрочен план. Комисията ще следи напредъка при санирането чрез европейския семестър и механизмите за мониторинг и докладване, определени в управлението на Енергийния съюз и действията в областта на климата, и по-специално чрез техническата работна група по прилагането на Регламента за управлението, като ще се обърне специално внимание на изпълнението на националните планове в областта на енергетиката и климата и дългосрочните стратегии за саниране.

Комисията приканва Европейския парламент, Съвета, Комитета на регионите, Европейския икономически и социален комитет, Европейската инвестиционна банка, държавите членки, гражданите и всички заинтересовани страни да обсъдят стратегията, изложена в настоящото съобщение, и да дадат своя принос за изпълнение на действията, необходими за повишаване на енергийно ефективното и устойчиво саниране на сградите. Като работим заедно на всички равнища, можем да направим европейската вълна на саниране реалност.